

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik

Tuberkulose

Nappaammik suussuserniaaneq, nakorsaaneq, nakkutilliineq nalunaarutiginnittarnerlu kiisalu tunillatsissimasinnaasunik paasiniaaneq, akiuussutissiineq pitsaaliuinerlu

Nutarterneqartoq april 2013

1900-ikkut aallartisimalerneranni sakialluut tuberkulose (TB) Kalaallit Nunaanni annertoorujussuarmik atugaavoq- innuttaasut 100.000-iugaangata ukiut tamaasa 2000-ingajaat tunillatsittarlutik. Inuuniarnermi atugassarititaasut pitsanngoriaateqarnerisigut, innuttaasut tunillatsissimasinnaanerannik misissuisitsisarnikkut nalissaqanngitsukkut, sanatorialiornikkut napparsimasunillu nakorsaannikkut, innuttaasut 100.000-iugaangata nappaateqalersartut ukiumut 20-it inorlugit ikilisinneqarput. Ukiut kingulliit 15-20-it ingerlanerini tunillatsittartut innuttaasut 100.000-iugaangata ukiumut 200 missaannut amerleqqipput. Taamaasilluni Kalaallit Nunaat nunat siuarsarniakkat arlallit akornannut inissippoq.

Taamaammat napparsimasut sap. ak. pingasut sinnerlugit quersorlutik saaffiginnittut tamarmik pimoorunneqarnissaat, misissuinerullu nappaammik suussusersitinnani unitsinneqannginnissaa, nappaatip paasineqajaarnissaanut aalajangiisuuvoq.

Sakialluut TB-mik nappaateqarnermut ersiutit nalinginnaanersaraat, TB-li arlalippassuarnik ersiuteqarsinnaavoq. Taamaammat nappaammik suussusersiniaanermi TB-p tamatigut eqqaarsaatigineqartarnissaa pingaaruteqarpoq.

1. TB-mik suussusersineq:

TB nappaateqaataasumut- sulilu nappaateqalersitsinani tunillannartua timimiittumut - immikkoortinneqartarpoq.

TB nappaateqaataasoq:

Sakialluutip suussusersinissaa qulakkeerneqarsinnaavoq:

1. Misissuinikkut
2. Qinnnguartaanikkut TB-p ersiutaanik takusaqarnikkut
3. Quantiferon Gold atorlugu aaversinnikkut (pisariaqarpat ammip ikiagut kapitinnikkut (Mantoux))
4. PCR (GeneXpert) atorlugu misissuinermi TB-p tappiorannartuinik nassaarnikkut

Sakialluuteqarneq pasitsaanneqarpat puat qinnnguarternerisa Quantiferon-ilu atorlugu aaversinnerup saniatigut, tamatigut pingasoriarluni qiseq Dronning Ingridip Napparsimavissuani aaviaasarfimmi PCR atorlugu TB-unersoq misissorneqassaaq. PCR atorlugu misissuinermi TB nappaataasoq paasineqarpat, saniatigut qisip misissugassap ataatsip tappiorannartuinik naatitsinikkut nakorsaatissanik aalajangiinissamut tunngavissiinissaaq siuneralugu, misissugassaaq toqqaannartumik SSI-imut nassiunneqassaaq (taamaasiortsinnani Dronning Ingridip Napparsimavissuani aaviisarfik oqarasuaatikkut attavigineqaaqassaaq). Tappiorannartunik naatitsinikkut paasisat nakorsartinnerup qanoq iluaqutaatigineranut naliliinermi nakorsaatissanillu aalajangiiniarnermi toqqammavigneqartarput.

Ilanngussaq 1: Nappaammik suussusersiniaanermi suleriaatsip nassuiaatigineqarnera takuuk.

Ullaakkut kigutigissareermermi qiseq misissugassaq pissarsiariuminernerusarpoq. Pisariaqarpat NaCl 5,9 % -imik (NaCl 1 mmol/ml) najuussuereernikkut qisermik misissugassaqissumik pissarsisoqanngitsoorpat, tappiorannartut aqajaqqumiittut pissarsiariniarlugit aqajaqqup errorutuutani pingasoriarluni misissuisoqassaaq, tassungaluunniit taarsiullugu torlummiit qisermik milluaasoqassalluni. Napparsimasunut qisersinnaanngitsunut NaCl 5,9 %-imik (NaCl 1 mmol/ml) najuussitinneqareernikkut qisermik missugassamik pissarsiniarnermut piukkunnaateqarpoq.

Misissugassamik pissarsiniarnermi periusaasoq tuniluutitsisinnaammat, inini kingorna napparsimasunit sulisunilluunniit atorreqartussani pissanngilaq. Misissugassamik pissarsiniarneq iluatsilluartumik silami ingerlanneqarsinnaavoq.

Puaat avataanni TB-mik nappaateqalersimanerup suussusersiniarnera qulakkeerneqarsinnaavoq:

1. Nappaateqarfiusumit misissugassamik tigusinikkut. Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaanermut TB-mut tunngasunut akisussaasuusumut attaveqarit.

Suli nappaatigilinngisamik TB-mik tunillatsissimaneq:
Nappaammik suussusersiniaanermi makku tunngaviupput:

1. Quantiferon atorlugu aaversinnermi nappaammut akiuussutissaqarneq
2. TB-mik nappaateqarnermut uppersaatissaqannginnera (puaat qinguartarnerini TB-mut ersiuteqannginnera, puaallu avataanni TB-mik nappaateqarnissamut pasinartoqannginnera).

Maluginiagassaq: Meeqqat akornanni Quantiferonip misiggarissusaa erumassutaaleraluarpoq maannamullu misissuinerugallartut, meeqqani inuusuttunilu nappaatinut akiuussinnaassutsikkut ajoquteqanngitsuni, Quantiferonip sunniuteqarluarneranik tikkuussipput. Inoorlaat meeraaqqallu marluk inorlugit ukiullit nappaatinut akiuussinnaassusaat suli inerivissimanngimmat, Quantiferon atorlugu aaversinneq nassaarfusoq tamatigut tutsuiginartuuvoq, soqanngitsorli qassinik ukioqarneq tunngavigalugu timip akiuussinnaassusaata annikillisimaneranik patsiseqartumik aallaaveqartuusin-naavoq. Meeqqat taakku Quantiferon Mantoux-lu atorlugit misissuivigisariaqarput.

Kalaallit Nunaanni Mantoux atorlugu misissuinnikkut nappaammut akiuussutissaqarnermut ersiutitut tinuneq ≥ 12 mm-iuppat meeqqanilu sisamat inorlugit ukiulinni tinuneq ≥ 10 mm-uppat uppersarsineqassaaq.

Maluginiagassaq: Quantiferon atorlugu misissugaq ukiuni arlalinni malussarfiusinnaavoq soqanngitsutulli allanngorsinnaalluni. Mantoux atorlugu misissuinnermi TB-mik tunillatsereermermi nakorsartereermilu ukiuni arlalinni malussarfiusinnaavoq. Taamaammat misissueriaatsit taakku marluk, nakorsartinnerup iluaqutaaneranut imal. tunillatseqqissimasinnaaneq paasiniarlugu misissuinnermi atorneqarsinnaanngillat.

2. Nakorsaaneq:

TB-mik nappaateqarlersimasunik nakorsaaneq:

Kalaallit Nunaanni GenXpert atorlugu misissuinikkut nassaarfiusut TAMARMIK sap. ak. ataaseq allanit immikkoortinneqartarput.

Maluginiagassaq! Immikkoortitsineq sap. ak. marlunnut sivitsorneqartarpoq:

- Puaat qinnguarterlugit qarajanissimappata
- HIV

Napparsimasup qanoq innera inuttullu atukkat apeqqutaatillugit immikkoortitsineq anglerarsimaffimmi pisinnaavoq (nakorsap naliliinera naapertorlugu).

Nunaqarfimmi najugallit pineqarpata, najukkami nakorsaatit sapinnginnerat innersuussutillu naapertorlugit nakorsaatitornerup qulakkeerneqarsinnaanera, nakorsamit naliliivigineqassaaq. Tamanna ajornassappat nunaqarfimmiut tamatuma qulakkeernissaata tungaanut Peqqissaavimmiissapput/Qitiusumik Napparsimavimmiissapput.

Tuniluutiasumik sakiilluuteqartoqarnera pasitsaanneqarpat (puaat annertuumik allannguuteqarsimaneranni imal. qarajaninneq qinnguartaanikkut paasineqarpat) napparsimasoq GeneXpert atorlugu misissuineri akissutisinissap tungaanut immikkoortinneqassaaq. Tamatuma kingorna qanoq pisoqarnissaa, nappaammik suussusersiniaanermi suleriaatsip tulleriiaarlugu nassuiaatigineqarnera naapertorlugu pilersaarusiorneqassaaq.

Ilanngussaq 1 nappaammik suussusersiniaanermi suleriaatsip tulleriiaarlugu nassuiaatigineqarnera takuuk.

Ilanngussaq 3 napparsimasunik immikkoortitsinermi maleruagassat takukkit.

Aaviinikkut misissuinerit:

Nakorsaaneq aallartitsinnagu aaviinikkut makku misissorneqaaqaarallartarput: Hæmoglobin, leucocyttar, trombocyttar, CRP, kreatinin, albumin, ALAT, basiske fosfataser, bilirubin. Misissuinerit siulliit pissusissamisuunngippata imal. ass. napparsimasup sungarpallanneragut, aqajaqqumigut inalukkamigullu nappaammut ersiuteqalerneragut imal. sapigaqarnerup ersiutaanik amerlerneragut kingunerluuteqartoqarnera pasitsaanneqarpat, aaverseqinnikkut misissueqqittoqassaaq.

TB-mik nappaatillit tamarmik HIV-mik tunillatsissimanermut misissortissapput.

TB –mik nappaatilinnik nakorsaaneq:

Nakorsaariaatsit arlaliusut nassuiarneqassapput. Nakorsaariaatsimik toqqaatinnaq ataani nakorsartinnissamut periarfissat atuarluaqqaakkit.

Qaammatini marlunni *aallarniutitut* Rifampicin-imik, Isoniazid-imik, Ethambutol-imik Pyrazinamid-illu nakorsaasiisarneq nalinginnaasuvoq, qaammatini sisammani tulluuttuni (*nangitsinermi*) Rifampicin-imik Isoniazid-imillu nakorsaasiinermik malitseqartarluni.

Nakorsartinneq qaammatinik arfinilinnik sivissussuseqarpoq. Taama nakorsaanikkut peqqissississinnaaneq 90-95 %-iuvoq.
Isoniazid Pyridoxin-imik akullugu nakorsaanermi kingunerluutit annikillisinniarneqarput.

Aallarniutitut (qaammatini marlunni)

Nalinginnaasumik nakorsaatit iisartakkami ataatsimi akuleriissinneranni nakorsaat *Rimstar* akikinnerusoq innersuussutillu naapertorlugit nakorsaatigineqartarpoq.

Iisartagaq Rimstar 150 mg Rifampicin-imik, 75 mg Isoniazid-imik, 275 mg Ethambutol-imik kiisalu 400 mg Pyrazinamid-imik akoqarpoq.

Rimstar inersimasuni (ullormut iisassat):

Oqimaassuseq/kg	30-39	40-54	55-70	>70
Iisartagaq Rimstar	2	3	4	5

Rimstar ullormut Pyridoxin 20 mg-imik ilaneqartarpoq.

Tamatununga taarsiullugu nakorsaatit sisamat ataasiakkaarlugit nakorsaasiunneqartarput.

Inersimasuni ataasiakkaarlugit nakorsaasiisarneq (ullormut/mg):

Oqimaassuseq/kg	30-39	40-54	55-70	>70
Rifampicin	300	450	600	600
Isoniazid/	150	300	300	300
Ethambutol	600	800	1200	1200
Pyrazinamid	1000	1500	2000	2000
Pyridoxin	20	20	20	20

Rifampicin (Rimactan®) kapsiliupput ataaseq 150 mg/300 mg iisartagaallutillu ataaseq 450 mg.

Isoniazid iisartagaapput ataaseq 300 mg.

Ethambutol (Myambutol®) iisartagaapput ataaseq 400 mg.

Pyrazinamid (Pyrazinamid®) iisartagaapput ataaseq 500 mg.

Pyridoxin iisartagaapput ataaseq 20 mg.

Meeqqanut 15-it inorlugit ukiulinnut nakorsaasiineq (ullormut/mg):

Oqimaassuseq/kg	5	10	15	20	30	40	50
Rifampicin mg	75	150	200	300	450	450	450
Isoniazid mg	75	150	200	300	300	300	300
Ethambutol mg	75	150	250	300	500	600	800
Pyrazinamid mg	125	250	375	500	750	1000	1500
Pyridoxin mg	0	0	0	20	20	20	20

Meeqqanut imertakkanik nakorsaasiineq:

- Rifadin (rifampicin) imertagaq 100 mg/5 ml = 20 mg/ml, 120 ml – Qallunaat Nunaanni tuniniagaanngitsoq
- Isoniazid imertagaq appelsinamik mamarseqqusigaq 6,7 mg/ml, 300 ml
- Isoniazid imertagaq 40 mg/ml, 100 ml.
- Etambutol imertagaq 80 mg/ml, 300 ml
- Pyrazinamid imertagaq 50 mg/ml, 100 ml.
- Pyrazinamid imertagaq 100 mg/ml, 250 ml.

Nakorsaatitornermik nangitsineq (qaammatit sisamat tulliuttut)

Nakorsaatitornerup immikkoortuata aappaani (nangitsinermi) Rifampicin aamma Isoniazid Pyridoxin-ilu qulaani taaneqartunik annertussusilerlugit ullormut nakorsaasiunneqartarput.

Prednisolon

Nakorsaareernerup kingorna nappaqqitsaaliilluni prednisolon-imik nakorsaasoqartarpoq:

- TB-p tappiorannartuisa qaratsap ameraasaanik aseruutitsineranni
- TB-p tappiorannartuisa uummatip ameraasaanik aseruutitsineranni
- TB-p tappiorannartuanik patsiseqartumik aseruuttoornerit annertuut peruluutaaneranni.

Nakorsaasiunneqartarpoq Prednisolon 1 mg/kg ullormut ataasiarlugu iisartakkatut imal. Solumedrol 0,375 mg/kg ullormut marloriarlugu sap. ak. pingasuni taqqakkut kapuutigalugu, tamatuma kingorna taamaativinnissaata tungaanut sap. ak. pingasuni annikilliartuaartinneqassaaq.

Nakorsartinnerup sivitsorneqartarnera

Isoniazid-imik Rifampicin-imillu nakorsartinneq (*nangitsinermi*) qaammatinut arfineq marlunnut sivitsorneqartarpoq (katillugit qaammatini qulaaluani nakorsartineq):

- Puaat qinnguartaqqaarnerini qarajaqarpat
- Aallarniutitut qaammatini marlunni nakorsartereernermi misissuineq tappiorannartunik nassaarfiuppat
- TB-p tappiorannartuanik qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermi imal. qaratsakkut TB-mik aseruuttoornikkut tinuninguunneqarnermi (pisariaqarpat qaammatini aqqaneq marlunni.)
- Pisariaqarpat saanikkut TB-qarnermi
- Nakorsaatit Anti TNF alfa (ass. Remicade) saniatigut nakorsaatitugaqarnermi

Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaanermut TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilimmuut attaveqarnikkut siunnersorneqarit.

Nakorsartinneq unitsinneqarsimappat

Aallarniutaasumik nakorsartinnermi (qaammatini siullerni marlunni.):

Nakorsartinneq ullut 14-it inorlugit unitsinneqarsimappat: aallarniutitut qaammatini marlunni nakorsaaneq ullunik 14-inik sivitsorneqassaaq.

Nakorsartinneq ullut 14-it sinnerlugit unitsinneqarpat: Aallaqaataaniit nakorsaasoqassaaq.

Nakorsaatitornerup immikkoortuisa aappaani- nangitsinermi (qaammatini kingullerni sisamani.):

Nakorsartinneq qaammatit pingasut inorlugit unitsinneqarsimappat: nangitsineq taamaaqataanik sivitsorneqassaaq.

Nakorsartinneq qaammatit pingasut sinnerlugit unitsinneqarsimappat: nakorsartinnerup immikkoortua siulleg aallarniutaasoq aallaqaataaniit aallartinneqassaaq

Kingunerluutit

Napparsimasoq kingunerluutaasinnaasut pillugit- malussarunilu erngerluni saaffiginninnissaa pillugu ilisimatinneqassaaq.

Rifampicin: tingulluut hepatitis, aammik issortitsisartunik amigaateqalerneq, nerisat arrioriartortarfiini ippiuteqarneq. Quup qisillu aappillernerat (navianangitsaq).

Isoniazid: tingulluut hepatitis (ataani * takuuk), sianiutitigut ajoquserneq

Ethambutol: qalipaait isigisat allannguuteqarnerat, isip sianiutaagut aseruuttoorneq

Pyrazinamid: nerisat arrioriartorfiisigut ippiuteqarneq, kissarneqarneq, tingup sulinerata sunniivigineqarnera, naggussatigut anniaatit, nerisat arrormermikkut pilersittagaannik urinsyrimik gigteqalerneq, amerlerneq.

TB-mik nappaatillit 20 %-iisa missaanni- enzymit inuussutissat ilaannik allannguisut/arrortitsisut – ersiuteqanngitsut, nakorsartariaanngitsumik qaffarialaartarput. Enzymit inuussutissat ilaannik allannguisut/arrortitsisut qaffakkiartorputa, killissarititaasullu tallimariaataa qaangerpagu

aamma/imat. sungarpallannermut uuttuutaasartup bilirubin-ip qummut killissarititaasup marloriaataa qaangerpagu ersiuteqanngippallu, nakorsartinneq unitsinneqarallassaaq. Napparsimasooq ersiuteqarpat (ass. inuummarliorpat, nererusussuseqanngippat, meriannguppat imat. nerisat arroriartorfiisigut allanik ippiuteqarpat) nakorsartinneq unitsinneqarallassaaq.

Enzymit inuussutissat ilaannik allannguisut/arrortitsisut qaffasinnerpaaffissaasa marloriaataa inulerpagu, Rifampicin Myambutol-ilu nakorsaatitut aallarteqqinneqassapput. Tamatuma kingorna minnerpaamik ullunik marlunnik akunnilerlugit tingullu sulinera aaversinnikkut nakkutigiitigalugu, Isoniazid tamatumalu kingorna Pyrazinamid aallarteqqinneqassapput.

* Isoniazid-imik patsiseqartumik tingullulernerq/hepatitis immikkut ulorianaateqarpoq. Ullualunnguit ersiuteqareernermit tingup sulinnaarneranik kinguneqarsinnaavoq. Isoniazid-imik patsiseqartumik tingullulersinnaaneq napparsimasuni 20-it inorlugit ukiulinni 0,1 %-iuvoq, ukioqqortusiartornerli ilutigalugu 35-it sinnerlugit ukiulinni 1,2 %-imut qaffakkiartortarluni (65-it sinnerlugit ukiulinni 5%). Aaversinnikkut tingup sulinera malittariniallugu (PP, bilirubin, ALAT, ASAT, basiske fosfater) napparsimasut malussarunik piaarnerpaamik saaffiginequllugit ilisimatinneqassapput.

Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaanermut TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilimmut attaveqarnikkut siunnersorneqarit.

Nakorsaatitukkat arlallit imminnut sunniivigeqatigiittarnerat:

Rifampicin: *P-pillitukkat* timimi nungujartortarnerat annertusisarpaq naartunaveersaataanerallu qulakkeerneqarsinnaajunnaartarmat, naartunaveersaammik allamik innersuussisoqartariaqarpoq. Rifampicin nakorsaatitukkat allat soorlu warfarin, calciumantagonistit, digoxin, glukocorticoidit HIV-mut akiuussutissatut nakorsaasiat allarpassuillu sunniuteqarfigisarpai. Medicin.dk alakkaruk.

Imigassaq: Imigassap toqunartunittoornertalimmik tingulluuteqalersinnaaneq annertusisittarmagu, nakorsartinneq tamaat imigassartortoqassanngilaq.

Naartuneq, milutitsineq TB-millu nakorsaaneq:

Naartulernermit merianngusarnerup nakorsaaniarneq ajornakusuulersissinnaammagu, nakorsartinnerup nalaani naartulinnginnissaq inassuteqaataavoq. Rifampicin, Isoniazid, Etambutol Pyrazinamid-ilu ataatsikkut nakorsaatigineqarnerat sunniuteqarluangaarmat, naartumut ajoqusiinnaaneq annikeqisoq suujunnaarsinneqarsinnaasorinarmat, naartunermi nalinginnaasumik nakorsaasinnaaneq aamma inassutigineqarpoq. TB-mut nakorsartinnerup nalaani milutitsisoqarsinnaavoq.

Tappiorannartut nakorsaammut akiuussinnaassuseqalersarnerat:

SSI-mi TB-p tappiorannartuanut (Mykobakterie) immikkoortortaqaarfimmi Rifampicin-imut, Isoniazid-imut, Ethambutol-imut Pyrazinamid-imullu tappiorannartut akiuussinnaassuseqalersimanerannut toqqaannartumik misissuisoqartarpoq.

Genexpert atorlugu misissuinermit tappiorannartut Rifampicin-imut akiuussinnaassuseqarnerat misissuivigineqartarpoq.

Tappiorannartut akiuussinnaassuseqalersimanerannut tunngatillugu ajornartorsiutit tamatigut Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaanermut TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilimmut oqarasuaatikkut: 344738 attaveqarnikkut isumasioqatigiissutigineqassapput.

Nakorsartinnermik nakkutilliineq:

Nakorsartinnerup iluaqutaanerani innersuussutit naapertorlugit nakorsaatornermik kingunerluuteqarsinnaanermillu naliliinissaq siunertaralugu sap. ak. ataatsip qaangiunnerani, tamatumalu kingorna qaammatini arfinilinni qaammatit tamaasa nakkutilliisoqassaaq.

Sakialluut tappiorannartunik TB-mik nappaateqalersitsisartunik nassaarfiuppat. qiseq (SSI-mut toqqaannartumik nassiullugu) **qaammatit tamaasa TB-mut- qisit misissukkat nassaarfiunngitsut tullerit marluk pissarsiarinissaasa tungaanut** -misissugarineqassaaq. Qaammatit marluk qaangiunnerini napparsimasup qisia suli TB-p tappiorannartunik nassaarfiuppat, tamatumunnga suna patsisaanersoq paasinianeqassaaq (ass. tappiorannartut nakorsaatinut akiuussinnaalersimanerat imal innersuussutit naapertorlugissaarnagit nakorsaatorneq) nakorsaatornerup immikkoortuata aappaa – nangitsineq- qaammatinut arfineq marlunnt sivitsoqassaaq (katillugit qaammatini qulaaluani nakorsartinneq).

Qaammatit marluk arfinillillu qaangiunnerini: malittarineqarluni timikkut misissortinneq, oqimaalutarneqarneq, puat qinnguarterneqarnerat.

Ukiup ataatsip qaangiunnerani: malittarineqarluni timikkut misissortinneq, oqimaalutarneqarneq, puat qinnguarterneqarnerat.

Ukiut marluk qaangiunnerini: malittarineqarluni timikkut misissortinneq, oqimaalutarneqarneq, puat qinnguarterneqarnerat.

Innersuussutit naapertorlugit nakorsaatorneq:

Nakorsat, peqqissaasut peqqinnissakullu sullissisut allat, innersuussutit naapertorlugit napparsimasut **ullut tamaasa** nakorsaatornerinik qulakkeerinninnissaat **pingaaruteqarluinnartuuvog.**

Nakorsaatinut immikkoortiterivinnut immiussanik nalunaarsukkanillu sapaatip akunnikkaarlugit TB-mut nakorsaasisoqartariaqarpoq. Nakorsaatornitsinermut atatillugu peqqinnissakut sullissisut isumassarsiullaqqissusertik atorlugu, napparsimasut ataasiakkaat aqqissuussivigisariaqarpat.

Innersuussutit naapertorneqarsinnaanngivissorpata nakkutigisamik nakorsaatornitsisoqarsinnaavoq, sap. ak. pingasoriarluni nakorsaammik iisarneq nakkutigalugu (qaqutiguinnarluni sap. ak. marloriarluni).

Nakorsaatinik annertussusiliinissaq, Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaaneq TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilimmut attaveqarnikkut isumaqatigiissutaassaaq.

TB-mik tunillatsissimasunik sulili nappanngitsunik nakorsaaneq:

TB-mik tunillatsissimanermik paasiniaaneq: qup. 1 takuuk

TB-mik tunillatsissimasut sulilu napparsimalinngitsut nakorsartariallilli tassaapput:

- Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit
- Inoqutit qanimullu attavigisartakkat
- Ukiut kingulliit marluk ingerlanerini Quantiferon Gold imal. Mantoux atorlugu misissuinerup soqanngikkaluariarlutik nassaarfiusut
- TB-mik nappaateqalersinnaasut tamarmik:

HIV-mik tunillatsissimasut (Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaaneq TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilik attavigiuk).

- Timip nappaatinut akiuussinnaassusaanut annertuumik annikillisitsisumik nakorsartittut (Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsaaneq TB-mut tunngatillugu immikkut akisussaaffilik attavigiuk)
- Tartuluttut aavi salinneqartartut

TB-mik tunillatsissimasut 35-it sinnerlugit ukiullit kingunerluuteqartitsisinnaanerat immikkut mianersuutigisassaavoq. Isoniazid-ip toqunartunittoorutaasinnaanera annertummat, tunillatsissimasunut nappaateqalersinnaanermut ilimanaateqarnerusunut taamaallaat neqeroorutaasariaqarpoq. Nakorsaat napparsimasunut imigassartoqqusaannginnermik eqquutitsisinnaangitsunut imal. napparsimasup kingunerluutaasinnaasunut naammaginartumik qisuariaateqarsinnaanera nalornissutaappat, neqeroorutaasariaqanngilaq.

Napparsimasunut 40 kg sinnerlugit oqimaassusilinnut nalinginnaasumik nakorsaasarneq:

Qaammatini arfinilinni nakorsaasoqassaaq.(9 mdr. ved HIV-positive) (qaammatini qulingiluani HIV-pos.)

Isoniazid 300 mg + Pyridoxin 20 mg (ullormut)

Maluginiagassaq: Napparsimasut kingunerluummik malussarunik piaarnerpaamik saaffigininnissaannik ilisimatinneqassapput (qupp. 4 takuuk).

Meeqqat nakorsaatissaannik annertussusiliineq

Isoniazid 10-15 mg/kg (annerpaamik 300 mg) (ullormut)

Pyridoxin annerpaamik 1 mg/kg. (ullormut)

Aaversinnikkut misissuinerit:

Nakorsartinnissaq aallartitsinnagu aaversinnikkut makku misissorneqaaqqaassapput: Hæmoglobin, leucocyttar, trombocyttar, CRP, kreatinin, albumin, ALAT, basiske fosfatar, bilirubin.

Aaverseqqittoqassaaq: aallaqqaammut aaversinnerit pissusissamisuunngippata imal. kingunerluuteqarneq pasitsaanneqarpat, ass. napparsimasooq sungarpallappat, nerisat arrioriartorfiisigut ippiuuteqarpat imal. ammikkut sapigaqarnermut ersiuteqarpat.

TB-mik tunillatsissimasunik nakkutilliineq:

Qaammatit tamakkiallugit innersuussutit naapertorlugit nakorsaatitornermik malittarinneq. Qaammatit pingasut qaangiunnerini timikkut peqqissutsip misissorneqarnera.

Timikkut peqqissutsip misissorneqarnera + qaammatillu arfinillit qaangiunnerini puaat qinnguarterlugit misissuineq.

3. Avatangiisaasunik misissuineq:

Sinerissami peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortortaani nakorsaq TB-mut tunngasunik akisussaasuusoq, peqqissaasoq TB-mut tunngasunik immikkut ilisimasalik/ataqatigiissaarisoq suleqatigigalugu, tunillatsissimasinnaasut tamarmik misissorneqarnissaannut akisussaasuvoq.

Anguniagassatut siunniussa:

1. Napparsimasumik tunillaasimasup nassarinissaa
2. Napparsimasup tunillasimasaasa nassarinissaat

Tunillatsissimasinnaasunik paasiniaaneq

Tunillatsissimasinnaasunik paasiniaanermi, pissutsit napparsimasumut pineqartumut tunngasut tamatigut aallaaviussapput, napparsimasunilu ataasiakkaani attaveqarfigisat aalajangersimasut

kikkut tunillaasimasinnaasut sukumiisumik ersersinneqartariaqarpoq paasiniaanerlu tamatumunnga sammisumik aaqqissuullugu.

SSI-p tappiorannartunik allisitsilluni misissuinerisa inerneru paasiniaanerup qanoq annertutiginissaanut sunnuteqanngillat.

Makku immikkoortinneqartarput:

Inoqutigiit (tamarmik illoqatigiit taamatuluunniit inoqatigiittut).

Qanimut attavigisat (inuit napparsimasumut akulikitsunik qanimut attaveqartartut).

Suliffimmi attavigisat (inuit suliffimmi qanimut attavigisarsimasat)

Ulluunerani paaqqinnittarfimmi atuarfimmilu attavigisartakkt (inuit ulluunerani paaqqinnittarfimmi atuarfimmiluunniit qanimut attavigisarsimasat)

Pinerluuteqarsimasunut isertitsisarfiit, atuartut angerlarsimaffii, kollegiat imal. ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit (inuit taakkunaniittut napparsimasumullu qanimut attaveqartarsimasut)

Inoqutit qanimut attavigisartakkt

- Quantiferon Gold atorlugu ingerlaannaq aaversinneq (pisariaqarpat Mantoux atorlugu misissuineq) taannalu nappaammut ersiummik takutitsippat, puat qinnguarterlugit misissuineq.
- Timikkut misissuinnikkut puaalluunniit qinnguarternerisigut TB-mik nappaateqarnerup pasitsaanneqarnerani, qisip pingasoriarluni PCR atorlugu TB-p tappiorannartuunik Dronning Ingridip Napparsimavissuata aavisarfiani misissuivigineqarnera.
- Misissuineq siulleg nassaarfiunngippat qaammatit pingasut qaangiunnerini Quantiferon Gold atorlugu aaviinnikkut misissuisitseqqinneq (pisariaqarpat Mantoux) aappasaanillu misissuineq nassaarfiuppat puat qinnguarterlugit misissuineq.

Qanimut attavigisartakkt:

- Qaammatit pingasut qaangiunnerini Quantiferon Gold (pisariaqarpat Mantoux) nassaarfiuppallu puat qinnguarterlugit misissuineq.
- Timikkut misissortinnerup imal. qinnguartertilluni misissorneqarnerup kingorna TB-mik nappaateqarneq pasitsaanneqarpat, qiseq pingasoriarlugu TB-DNA-mut misissorneqassaaq (Dronning Ingridip Napparsimavissuata aaviisarfiani).

Suliffimmi attavigisartakkt:

- Qaammatit pingasut qaangiunnerini Quantiferon Gold (pisariaqarpat Mantoux) nassaarfiuppallu puat qinnguarterlugit misissuineq.
- Timikkut misissortinnermi imal. qinnguartertilluni misissorneqarnerup kingorna TB-mik nappaateqarneq pasitsaanneqarpat, qiseq pingasoriarlugu TB-DNA-mut misissorneqassaaq (Dronning Ingridip Napparsimavissuata aaviisarfiani).

Ulluunerani paaqqinnittarfiit atuarfiillu:

Meeqqap inersimasulluunniit TB-mik nappaateqalersimanerani

- Nappaateqalersumut siullermut qanimut attaveqarsimasunik tamanik ingerlaannaq qaammatillu pingasut qaangiunnerini misissuineq.
- Quantiferon Gold (pisariaqarpat Mantoux) nassaarfiuppallu puat qinnguarterlugit meeqqanik inersimasunillu misissuineq.
- Timikkut misissortinnerup imal. qinnguartertilluni misissorneqarnerup kingorna TB-mik nappaateqarneq pasitsaanneqarpat, qisimik pingasoriarlugu TB-DNA-mut misissuineq (Dronning Ingridip Napparsimavissuata aaviisarfiani misissorneqassaaq).

Pinerluuteqarsimasunut isertitsivinni, atuartut angerlarsimaffiini, kollegiani imal. ulloq unnuarlu paaqqinniffinni TB-mut misissuinerit:

Inoqutigiit akunnerminni attaveqatigisartakkatuulli.

Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit akornanni TB mik nappaateqartoqarnerani sulilu nappaatigilinngisamik tunillatsissimanermi:

Tunillatsissimasinnaasunik paasiniaanermi tuniluunnerup sumiinngaannernera ilungersuullugu paasiniartariaqarpoq. Meeqqap ukiup ataatsip iluani tunillatsissimagajunnera pissutigalugu, taama immikkut iliuuseqarnissaq siunnersuutaavoq.

Innuttaasut ilaannik amerlasuunik ass. suliffeqarfinni, atuarfinni, paaqqinnittarfinni imal. nunaqarfinni nappatsaaliiniarluni misissuisitsisarnissaq, tamatigut Nunatsinni Nakorsaaneqarfik isumasioqqaarlugu aalajangerneqartassaaq.

4. TB-mut akiuussutissiineq:

TB-mut akiuussutissinneqarneq.

Inoorlaat tamarmik nappaatinut tuniluuttunut aalajangersimasunut akeqanngitsumik akiuussutissinneqartarneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitersuusuaa naapertorlugu akiuussutissinneqartariaqarput. SSI-p ilitersuusuaa naapertorlugu tuikkut saamerlikkut ammip ikiagut akiuussutissiisoqassaaq. Inoorlaat saniatigut meeqqat arfinillit inorlugit ukiullit tamarmik siornatigut akiuussutissinneqarsimanngitsut, Quantiferon-ilu atorlugu aaversinnermi akiuussutissaqanngitsut (Mantoux atorlugu misissuinnermi nassaarfiunngitsut), akiuussutissinneqarnissamik neqeroorfigineqassapput. Tamannattaaq meeqqanut qaammatit arfinillit sinnerlugit Kalaallit Nunannniittussanut atuuppoq.

Meeqqat nappaatinut akiuussinnaassusaat akornuserneqarsimasut- taakkununga ilaallutik meeqqat timip akiuussinnaassusaanut annikillisitsisunik nakorsarneqartut- akiuussutissinneqaqqusaanngillat.

5. Nalunaarutiginninneq:

TB-mik nappaatillit inuillu nappaatsaaliinialugit nakorsarneqartut Nunatsinni Nakorsaaneqarfinnut nalunaarutigineqassapput. TB-mut nakorsartinnerup aallartinneqarnera iluatsillugu, siullermik nalunaaruteqartoqassaaq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup qarasaasiakkut paasissutissanik katersivia (<https://tb.peqqik.gl>) aqutigalugu piffissani taaneqartuni taakkunungalugu naapertuuttunik paasissutissartalerlugu nalunaarutigineqassapput:

- Nakorsaaneqarfiup aallarneqarnera
- Nakutilliinermut atatillugu qaammatip ataatsip qaangiunnerani misissortinneq.
- Nakutilliinermut atatillugu qaammatit marluk qaangiunnerini misissortinneq.
- Nakutilliinermut atatillugu qaammatit arfinillit qaangiunnerini misissortinneq.
- Nakutilliinermut atatillugu ukiup ataatsip qaangiunnerani misissortinneq.
- Nakutilliinermut atatillugu ukiut marluk qaangiunnerini misissortinneq.

Nappatsaaliiniarluni nakorsaaneqarfiup aallarneqarnerani, taamatullu qaammatit arfinillit qaangiunnerini nakkutilliinermut atatillugu naggataamik misissuinnerup kingorna nalunaaruteqartoqassaaq.

Attavigisassat:

Nakorsaaneq TB-mut tunngasunik immikkut akisussaffeqartoq (oqarasuaat: 344738)

Nuna tamakkerlugu peqqissaasoq TB-mik immikkut ilisimasalik oqarasuaat: 344232

Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmi nakorsaaneq peqqissaasorlu (oqarasuaat: 345192),

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik 15. april 2013

Flemming Kleist Stenz
Nunatsinni nakorsaaneq

Allan Gelvan
Nakorsaaneq TB-mut tunngasunik
immikkut akisussaffeqartoq

Taamaasilluni ilitsersuut una: Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusiaanut juunip arfineq pingajuani 2009-meersumut: “Nappaammik suussusersineq, nakorsaaneq, malittarinninneq, nakkutilliineq, tunillattuussimasinnaasunik sumiiffissiniarneq, akiuussutissiineq pinaveersaartitsinerlu ” atorunnaartumut taartaavoq.